

GYDYTOJAS ANESTEZILOGAS - REANIMATOLOGAS**Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė****I. TAIKYMO SRITIS**

1. Ši medicinos norma nustato gydytojo anesteziologo-reanimatologo veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši medicinos norma privaloma visiems Lietuvos Respublikos gydytojams anesteziologams-reanimatologams, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms ir tobulinančioms šiuos specialistus bei kontroliuojančioms jų veiklą.

II. NUORODOS

3. Rengiant šią medicinos normą vadovautasi šiais Lietuvos Respublikos teisės aktais:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099);

3.2. Lietuvos Respublikos seimo Žmogaus audinių ir organų donorystės ir transplantacijos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 116-2696, 2004, Nr. 55-1886, 2006, Nr. 119-4545);

3.3. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512);

3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 66-1572; 1998, Nr. 109-2995);

3.5. Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 102-2313; 2004, Nr. 68-2365);

3.6. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 102-2317; 2004, Nr. 115-4284);

3.7. Lietuvos Respublikos Žmogaus mirties nustatymo registravimo ir kritinių būklių įstatymu (Žin., 1997, Nr. 30-712, 2002, Nr. 43-0601);

3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl Bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 100-3192; Žin., 2003, Nr. 112-5031);

3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 58 „Dėl Sveikatos priežiūros specialistų profesinės kompetencijos patikrinimo tvarkos“ (Žin., 2002, Nr. 12-430);

3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 132 „Dėl Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos“ (Žin., 2002, Nr. 31-1180);

3.11. Lietuvos respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. V-357 „Dėl gaivinimo standartų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 64-2914).

3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. V-620 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 101: 2003 „Medicinos prietaisų instaliavimo, eksploatavimo ir naudojimo tvarka sveikatos priežiūros įstaigose“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 103-4621);

3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-208 „Dėl Būtiniosios medicinos pagalbos ir Būtiniosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo tvarkos bei masto patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 55-1915);

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl Licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 86-3152);

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-469 „Dėl Medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 105-3906);

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. V-680 „Dėl Medicinos praktikos licencijų išdavimo gydytojams, turintiems specializuotos medicinos praktikos licenciją ar sertifikatą, ir teisės verstis siaura medicinos praktika įgijimo“ (Žin., 2004, Nr. 149-5426);

3.17. Lietuvos respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. V-827 „Dėl reanimacijos ir intensyviosios terapijos paslaugų vaikams ir suaugusiesiems sąlygų ir tvarkos aprašų tvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 128-4644);

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

4. Šioje medicinos normoje vartojami terminai ir apibrėžimai:

Gydytojas anesteziologas-reanimatologas – medicinos gydytojas, teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinę kvalifikaciją;

Gydytojo anesteziologo-reanimatologo praktika – teisės aktų reglamentuota gydytojo anesteziologo-reanimatologo, turinčio medicinos praktikos licenciją, patvirtinančią, kad jis turi teisę

verstis medicinos praktika pagal gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinę kvalifikaciją, atliekama asmens sveikatos priežiūra;

Anesteziologija (lot. an – ne, estezio – jausti, logos - mokslas) – mokslas apie nejautrą;

Reanimatologija (lot. re – gražinti, anima – dvasia, logos - mokslas) – mokslas apie gyvybinių funkcijų atkūrimą ir palaikymą;

Skausmas – nemalonus emocinis ir jutiminis išgyvenimas, susijęs su esamu arba galimu audinių pažeidimu arba apibūdinamas konkretaus pažeidimo sąvokomis.

Ūminis skausmas - tai normali nuspėjama fiziologinė reakcija, kylanti dėl cheminio, šiluminio arba mechaninio dirgiklio susijusio su operacija, trauma ar ūmia liga; jis yra linkęs silpnėti ir išnykti laikui bėgant.

Lėtinis skausmas - tai būklė, kai skausmas jaučiamas pastoviai ilgą laiką (> 3 mėn.) ir skausmo priežastis ne visuomet gali būti pašalinta arba yra sunkiai pagydoma; lėtinis skausmas pripažįstamas savarankiška liga.

Skausmo malšinimas – nemalonių emocijų ir jutiminių išgyvenimų, susijusių su audinių pažeidimu pašalinimas.

Saugi anestezija – tai priemonių ir veiksnių visuma, būtina užtikrinti saugią ir kokybišką perioperacinę anesteziologinę priežiūrą, kuri atitinka sveikatos priežiūros įstaigos išorinio ir vidinio audito reikalavimus.

Vietinė nejautra - tam tikros kūno vietos ar srities skausmo slopinimas.

Bendroji nejautra - dirbtinai sukeltas grįžtamasis centrinės nervų sistemos slopinimas, kai netenkama sąmonės ir jutimų, atsipalaiduoja skersaruožiai raumenys ir iš dalies nuslopinamos vegetacinės funkcijos.

Gaivinimas – medicinos pagalbos priemonės, kuriomis siekiama atnaujinti sutrikusius arba išnykusius kvėpavimą, kraujotaką, galvos smegenų veiklą ir kitas gyvybiškai svarbias žmogaus organizmo funkcijas gyvybei pavojingų būklių atvejais.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus universitetines medicinos studijas ir anesteziologijos-reanimatologijos rezidentūrą. Užsienyje įgyta gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

6. Teisę verstis gydytojo anesteziologo-reanimatologo praktika turi asmuo, turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinę kvalifikaciją;

7. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas verčiasi gydytojo anesteziologo-reanimatologo praktika asmens sveikatos priežiūros įstaigose, turinčiose galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją anesteziologijos ir reanimatologijos ir / ar reanimacijos ir intensyviosios terapijos paslaugoms teikti;

8. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais;

9. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais, šia medicinos norma, ir kitais teisės aktais, įstaigos, kurioje dirba, įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

V. TEISĖS

10. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas turi teisę:

10.1. verstis gydytojo anesteziologo-reanimatologo praktika šios medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

10.2. turėti medicinos gydytojo spaudą, išduotą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.3. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.4. išduoti asmens sveikatos pažymėjimus (pažymas) Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.5. spręsti laikinojo nedarbingumo klausimus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.6. konsultuoti kitų profesinių kvalifikacijų gydytojus anesteziologijos-reanimatologijos klausimais;

10.7. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei;

10.8. nustatyti žmogaus mirties faktą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.9. nepradėti gaivinimo Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.10. dalyvauti mokslinėje tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, taip pat kuriant ir diegiant naujas medicinines ir informacines technologijas;

10.11. gauti darbui būtiną informaciją apie gydomus ir konsultuojamus ligonius;

10.12. dalyvauti pasitarimuose, seminaruose ir konferencijose, mokslinėse draugijose, kur nagrinėjami su profesine kvalifikacija susiję klausimai;

10.13. reikalauti darbdavio užtikrinti optimalias darbo ir saugios anestezijos sąlygas (patalpos, įrenginiai, higieninės sąlygos, apsaugos priemonės, aparatūros priežiūra bei jos atnaujinimas), nurodytas kiekvienos diagnostinės ar gydomosios procedūros metodikoje;

10.14. verstis siaura medicinos praktika;

10.15. gydytojas anesteziologas-reanimatologas gali turėti ir kitų teisių, nustatytų Lietuvos Respublikos teisės aktais.

VI. PAREIGOS

11. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas privalo:

11.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą;

11.2. kvalifikuotai tirti, diagnozuoti kritines būkles, skirti gydymą bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę pagal savo kompetenciją;

11.3. taikyti Lietuvos Respublikoje tik įteisintus tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus;

11.4. naudoti medicinos prietaisų saugos techninio reglamento reikalavimus atitinkančius medicinos prietaisus; kurie instaliuojami, naudojami ir prižiūrimi vadovaujantis Lietuvos medicinos norma MN 101:2003 „Medicinos prietaisų instaliavimo, eksploatavimo ir naudojimo tvarka sveikatos priežiūros įstaigose“;

11.5. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų prevencijos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.6. bendradarbiauti su kitais asmens bei visuomenės sveikatos priežiūros, slaugos ir socialinės rūpybos darbuotojais bei specialistais;

11.7. nepriskirtais jo kompetencijai atvejais laiku siųsti pacientą konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities specialistą;

11.8. vykdyti privalomas sveikatos programas;

11.9. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka teritoriniam visuomenės sveikatos centrai pranešti apie išaiškintą ūmią infekcinę ligą, apsinuodijimą toksinėmis medžiagomis, sanitarijos epidemiologijos režimo pažeidimą, o Valstybinei vaistų kontrolės tarnybai – apie nepageidaujamas vaistų sukeltas reakcijas;

11.10. tinkamai tvarkyti medicinos praktikos dokumentus bei teikti statistikos ir kitą informaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka bei analizuoti savo darbo rezultatus;

11.11. paaiškinti gydytojo anesteziologo-reanimatologo praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų prašymu;

11.12. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

11.13. nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.14. laikytis medicinos praktikos licencijavimo taisyklių;

11.15. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų gydytojams anesteziologams-reanimatologams nustatytas pareigas.

VII. KOMPETENCIJA

12. Gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja, baigęs gydytojo anesteziologo-reanimatologo profesinę kvalifikaciją suteikiančias studijas bei nuolat tobulindamas profesinę kvalifikaciją, atsižvelgiant į nuolatinę mokslo ir praktikos pažangą.

13. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas turi žinoti:

13.1. sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos organizavimo pagrindus;

13.2. dokumentų rengimo ir informavimo taisykles;

13.3. medicinos statistikos pagrindus;

13.4. sveikatos draudimo principus ir rūšis;

13.5. žmogaus psichologijos ypatumus, psichikos sutrikimus, sveiko ir sergančio žmogaus bei jo artimųjų psichologiją;

13.6. naudojimosi informacinėmis duomenų bazėmis būdus;

13.7. medicinos etikos pagrindus.

14. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas privalo išmanyti:

14.1. žmogaus fiziologiją ir patologiją, farmakologiją bei nozologiją;

14.2. saugios anestezijos ir intensyviosios terapijos nuostatas;

14.3. anestezijos būdus: raumenų, rektalinę, veninę, kaukinę (įskaitant laringinę kaukę), intubacinę (endotrachėjinę bei endobronchinę), epidurinę, spinalinę, nervinių rezginių, nervų kamienų, infiltracinę, paviršinę gleivinės anesteziją, ir įvairių anestezijų rūšių derinimą;

14.4. gyvybinių funkcijų rodiklius ir jų stebėjimo principus anestezijos, intensyviosios terapijos laikotarpiu;

14.5. planinę bei skubiąją nejautrą ir jų specifiką visų amžiaus grupių pacientams (naujagimiams, kūdikiams, vaikams, suaugusiesiems, taip pat ir senyvo amžiaus):

14.5.1. abdominalinėje chirurgijoje;

14.5.2. akušerijoje-ginekologijoje;

14.5.3. urologijoje;

14.5.4. kraujagyslių chirurgijoje;

14.5.5. neurochirurgijoje;

14.5.6. ortopedijoje traumatologijoje;

- 14.5.7. plastinėje ir rekonstrukcinėje chirurgijoje;
- 14.5.8. oftalmologijoje;
- 14.5.9. persodinant audinius ir / ar organus;
- 14.5.10. krūtinės chirurgijoje;
- 14.5.11. onkologijoje chemoterapijoje;
- 14.5.12. stacionarinėje ir ambulatorinėje chirurgijoje;
- 14.5.13. širdies chirurgijoje;
- 14.5.14. otorinolaringologijoje;
- 14.5.15. veido ir žandikaulių chirurgijoje;
- 14.6. priežiūrą po anestezijos, įskaitant ūminio pooperacinio skausmo malšinimą;
- 14.7. paliatyviosios pagalbos ir lėtinio skausmo gydymo principus;
- 14.8. skubiosios medicinos pagalbos principus, katastrofų mediciną;
- 14.9. visų amžiaus grupių (naujagimiams, kūdikiams, vaikams, suaugusiesiems, taip pat ir senyvo amžiaus) bei visų profilių pacientų reanimaciją bei intensyviąją terapiją: naudojant aparatus ir (ar) vartojant vaistus;
- 14.10. vaistų, vartojamų anestezijai, gaivinant bei intensyviai gydant pacientus, klinikinę farmakologiją, tarpusavio sąveiką;
- 14.11. anesteziologijos, reanimacijos ir intensyviosios terapijos skyriuose naudojamos medicinos įrangos veikimo ir naudojimo principus;
- 14.12. anestezijos, atliktų procedūrų komplikacijas, jų profilaktikos bei gydymo principus;
- 14.13. vaiko ir suaugusiojo žmogaus gaivinimo standartus;
- 14.14. infuzinės ir transfuzinės terapijos principus, metodus, indikacijas, kontraindikacijas, komplikacijas;
- 14.15. enterinės ir parenterinės mitybos principus, metodus, indikacijas, kontraindikacijas, komplikacijas, energijos ir maisto medžiagų poreikio apskaičiavimo principus, metodus;
- 14.16. vandens, elektrolitų, šarmų-rūgčių pusiausvyros palaikymo principus;
- 14.17. antibakterinės terapijos principus;
- 14.18. žmogaus audinių, ląstelių ir organų donorystės ir audinių ir / ar organų persodinimo iš mirusio žmogaus ir gyvo donoro tvarką;
- 14.19. multiorganinių donorų išlaikymo ir ruošimo principus.
- 15. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas pagal savo kompetenciją turi mokėti diagnozuoti ir gydyti:
 - 15.1. kritinius organų funkcijų patologinius sutrikimus:
 - 15.1.1. kraujotakos;
 - 15.1.2. kvėpavimo;

15.1.3. virškinamojo trakto;

15.1.4. centrinės nervų sistemos;

15.1.5. kepenų;

15.1.6. inkstų;

15.1.7. kraujodaros;

15.2. smegenų mirtį;

16. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas turi gebėti atlikti normoje nurodytas procedūras, operacijas:

16.1. anestezijas (ir jų kombinacijas):

16.1.1 raumenų;

16.1.2. rektalinę;

16.1.3. veninę;

16.1.4. kaukinę (įskaitant laringinę kaukę);

16.1.5. intubacinę;

16.1.5.1. endotrachėjinę;

16.1.5.2. endobronchinę;

16.1.6. epidurinę;

16.1.7. spinalinę;

16.1.8. nervinių rezginių;

16.1.9. nervų kamienų;

16.1.10. infiltracinę;

16.1.11. paviršinę gleivinės anesteziją;

16.2. manipuliacijas, užtikrinančias kvėpavimo takų praeinamumą bei kvėpavimą (spontaninį arba dirbtinį):

16.2.1. uždėti kaukę;

16.2.2. įkišti orofaringinį vamzdelį;

16.2.3. įkišti nazofaringinį vamzdelį;

16.2.4. įkišti kombinuotą vamzdelį;

16.2.5. įkišti laringinę kaukę;

16.2.6. atlikti endotrachėjinę bei endobronchinę intubaciją;

16.2.7. atlikti konikotomiją;

16.2.8. atlikti tracheostomiją;

16.2.9. atlikti pertrachėjinę deguonies srovės plaučių ventiliaciją;

16.2.10. atlikti retrogradinę trachėjos intubaciją;

16.2.11. atlikti fibrooptinę trachėjos ir bronchų intubaciją;

- 16.3. dirbtinę plaučių ventilaciją rankiniais ir automatiniais aparatais;
- 16.4. elektrinę širdies defibriliaciją bei kardioversiją;
- 16.5. elektrinę širdies stimuliaciją;
- 16.6. elektrokardiografiją;
- 16.7. periferinės ir centrinės venos punkciją ir kateterizaciją;
- 16.8. arterijos punkciją ir kateterizaciją;
- 16.9. injekcijas į veną, arteriją, raumenis, poodį, epidurinę ertmę, subarachnoidinę ertmę;
- 16.10. epidurinės ertmės kateterizavimą;
- 16.11. perineurines injekcijas ir kateterizavimą;
- 16.13. krūtinės ląstos punkciją ir drenavimą;
- 16.14. intraaortinę kontrapulsaciją;
- 16.15. invazinius ir neinvazinius hemodinamikos monitoravimo metodus;
- 16.16. ekstrakorporinę kraujo apytaką;
- 16.17. plazmaferezę;
- 16.18. plazmosorbciją;
- 16.19. hemosorbciją;
- 16.20. pakaitinės inkstų terapijos metodus;
- 16.21. pakaitinės kepenų terapijos metodus;
- 16.22. bronchoskopiją;
 - 16.22.1. kvėpavimo takų praeinamumui užtikrinti ir palaikyti;
 - 16.22.2. kvėpavimo takams išvalyti;
 - 16.22.3. medžiagos ištyrimui/pasėliui iš kvėpavimo takų paimti;
- 16.23. intraabdominalinio spaudimo matavimą;
- 16.24. gastrotonometriją;
- 16.25. šlapimo pūslės kateterizavimą;
- 16.26. skrandžio zondavimą;
- 16.27. atliekant invazines procedūras gali naudoti vaizdinimo metodus: echoskopiją, rentgenoskopiją ir/ar rentgenografiją, praėjus radiacinės saugos kursą;
- 16.28. intrakranijinio spaudimo matavimą;
- 16.29. elektroencefalografiją;
- 16.30. pulsoksimetriją;
- 16.31. temperatūros matavimą;
- 16.32. anestezijos gylio monitoravimo metodus;
- 16.33. neuroraumeninės jungties monitoravimo metodus;
- 16.34. kvėpavimo sistemos ir dujų apykaitos monitoravimo metodus.

17. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas, baigęs atitinkamus profesinės kvalifikacijos tobulinimosi kursus, gali atlikti:

17.1. vidaus organų ultragarsinį tyrimą su kraujotakos dvigubu skenavimu;

17.2. širdies ultragarsinį tyrimą su kraujotakos dvigubu skenavimu;

17.3. kraujagyslių dvigubą skenavimą.

VIII. ATSAKOMYBĖ

18. Gydytojas anesteziologas-reanimatologas už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų atlikimą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
